

Názor na zadlužení obyvatel a státu – leden 2015

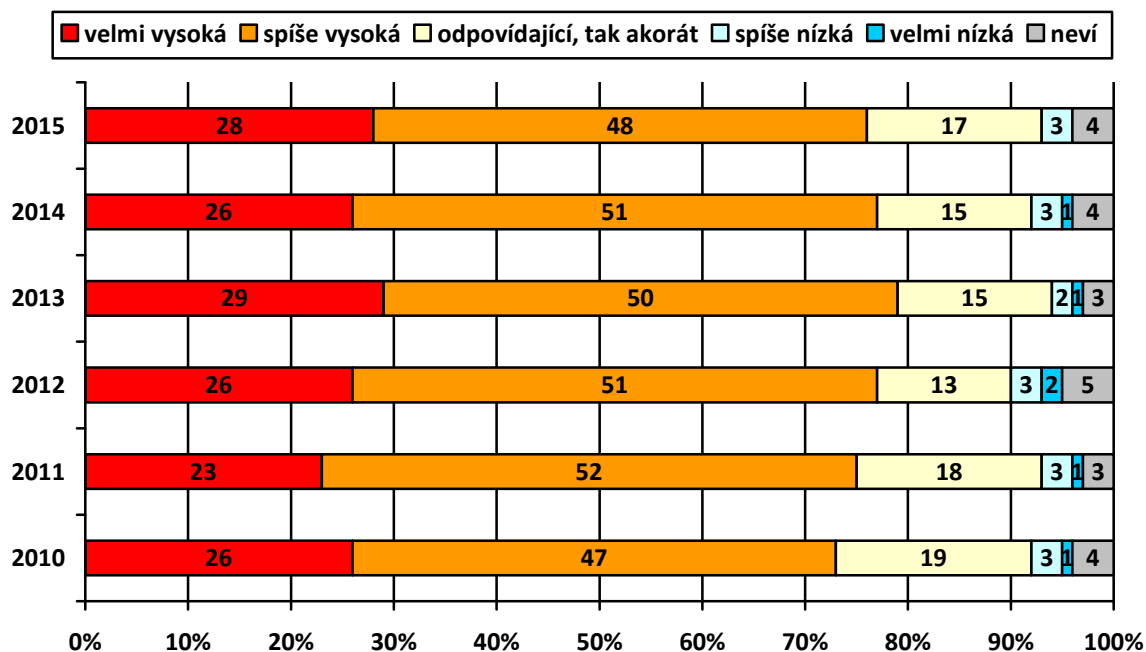
Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v15-01</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>12. 1. – 19. 1. 2015</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1021</i>
Počet tazatelů:	<i>241</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace dotazování PAPI a CAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>ER.38, ER.39, ER.40</i>
Zveřejněno dne:	<i>13. února 2015</i>
Zpracoval:	<i>Milan Tuček</i>

V lednu 2015 byly do pravidelného šetření CVVM zařazeny otázky týkající se dluhů. Zjišťován byl kromě jiného názor na míru zadlužení občanů ČR, jednak názor na míru zadlužení České republiky jako státu. Vzhledem k oběma těmto oblastem pak byla dotázaným položena otázka, zda současná míra zadlužení představuje problém pro občany ČR.

Míra zadlužení občanů ČR je dlouhodobě vnímána jako vysoká. Jak je zřejmé z grafu 1, tři čtvrtiny (76 %) populace si myslí, že je vysoká, a to „spíše vysoká“ (48 %) nebo dokonce „velmi vysoká“ (28 %). Podle 17 % dotázaných je úroveň zadlužení občanů odpovídající a nevzbuzuje tedy obavy. Pouze 3 % všech dotázaných považuje zadluženost Čechů za „spíše nízkou“. Zbývajících 4 % zvolila odpověď „neví“.

Graf 1: Současná míra zadlužení běžných občanů ČR¹

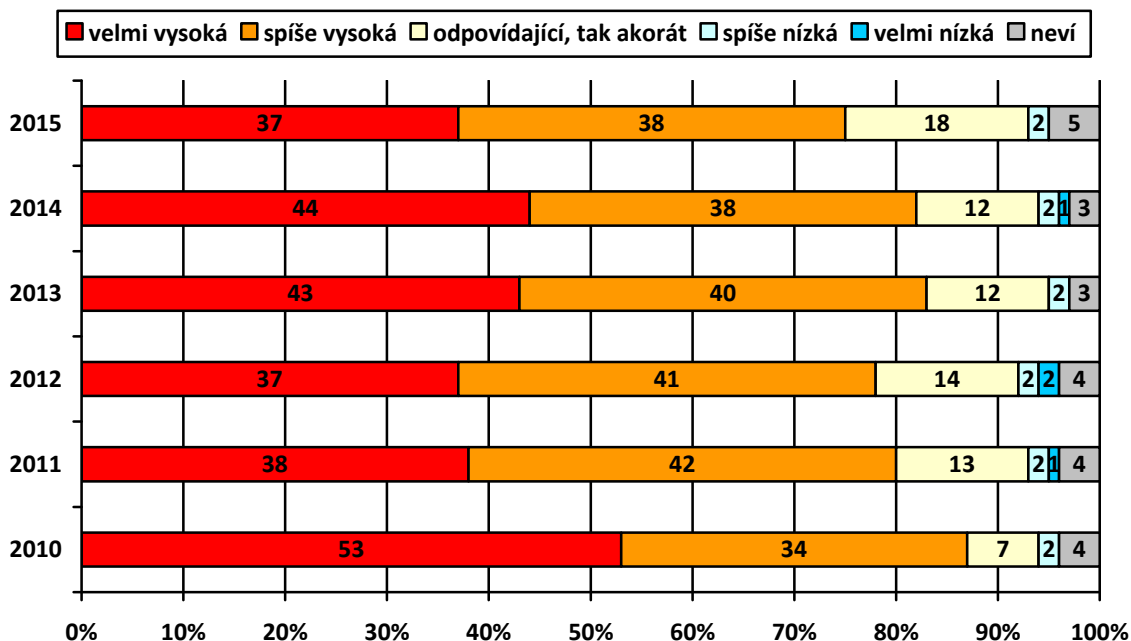

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 12. – 19. 1. 2015, 1021 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Vysoká míra zadlužení je statisticky významně častěji sledována mezi respondenty, jejichž životní úroveň je špatná: 44 % hodnotí míru zadluženosti jako „velmi vysokou“. Kdežto mezi těmi, jejichž životní úroveň je dobrá, je tento názor zastoupen jen ve 24 % odpovědí. Z hlediska sociodemografických proměnných se odpovědi na tuto otázku neliší.

Z hlediska časové perspektivy dochází od roku 2010, odkdy tento ukazatel CVVM systematicky sleduje, do roku 2013 k postupnému nárůstu počtu těch, kteří vnímají míru zadlužení občanů ČR jako velmi nebo spíše vysokou. V roce 2014 se tento vzestupný trend zastavil a hodnocení se výsledkově díky poklesu vrátilo na úroveň roku 2012. V letošním roce došlo k dalšímu poklesu (v součtu o dva procentní body), ovšem je třeba říci, že tento pokles je na hranici statistické chyby.

¹ Znění otázky: „Podle Vašeho názoru, jaká je v současnosti míra zadlužení u a) běžných občanů České republiky, b) České republiky jako státu?“ Varianty odpovědi: velmi nízká, spíše nízká, odpovídající, tak akorát, spíše vysoká, velmi vysoká.

Graf 2: Současná míra zadlužení ČR jako státu²

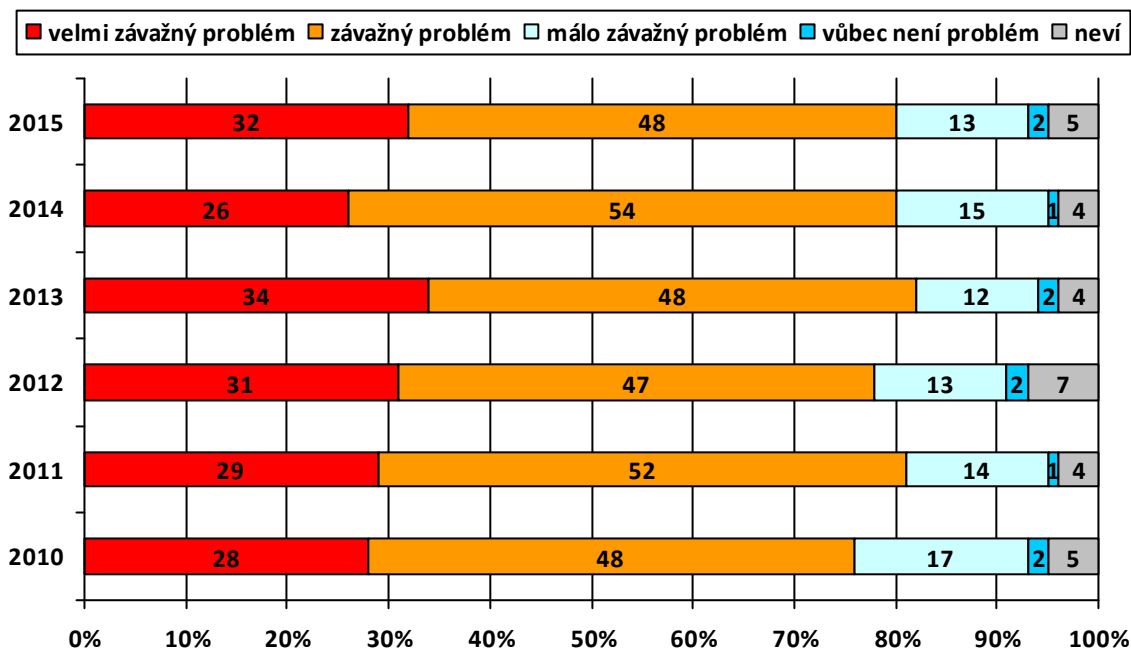
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 12. – 19. 1. 2015, 1021 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Graf 2 ukazuje, že také zadluženost ČR jako státu je třemi čtvrtinami (75 %) dotázaných pokládána za vysokou, a to za „spíše vysokou“ v 38 % nebo „velmi vysokou“ v 37 % odpovědí. 18 % dotázaných vnímá míru zadlužení státu jako odpovídající, 2 % ji hodnotí jako spíše nízkou a 5 % nemá na tuto otázku jasný názor. Hodnocení zadluženosti státu je výrazně negativnější než hodnocení zadluženosti občanů v krajní poloze (rozdíl v kategorii „velmi vysoká“ je 9 procentních bodů). Ve srovnání s rokem 2014 ale došlo k výraznému zmírnění negativního názoru na zadluženost ČR (pokles o 7 procentních bodů v kategorii „velmi vysoká“). Tím se hodnota tohoto podílu vrátila na úroveň z roku 2012, součet podílů „velmi vysoká“ a „spíše vysoká“ je od roku 2010, kdy byla tato otázka zkoumána poprvé, vůbec nejnižší.

Současnou zadluženost státu statisticky významně častěji shledávají „velmi vysokou“ lidé z levého kraje politického spektra. Podobně jako v hodnocení zadlužení občanů byl zjištěn statisticky významný vliv špatné a dobré životní úrovně (42 % /31 % v kategorii odpovědi „velmi vysoká“).

Obě otázky hodnotící zadluženost občanů a zadluženost státu jsou spolu statisticky významně zkorelované – hodnota korelačního koeficientu je 0,55.

² Znění otázky: „Podle Vašeho názoru, jaká je v současnosti míra zadlužení u a) běžných občanů České republiky, b) České republiky jako státu?“ Varianty odpovědi: velmi nízká, spíše nízká, odpovídající, tak akorát, spíše vysoká, velmi vysoká.

Graf 3: Závažnost problému zadlužení běžných občanů³

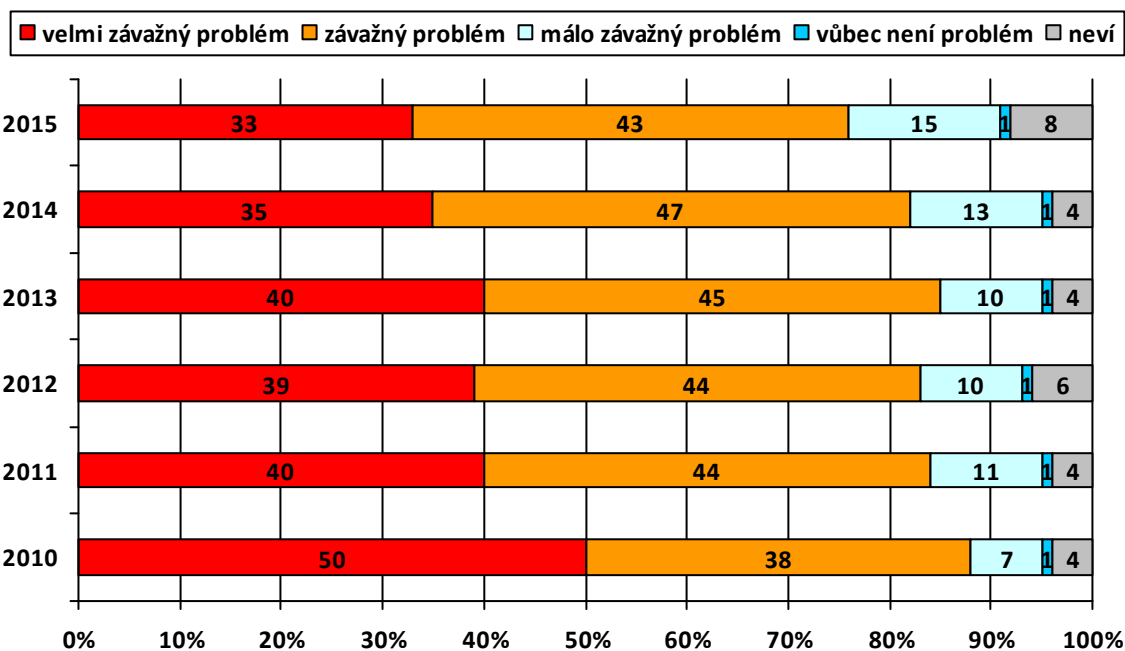
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 12. – 19. 1. 2015, 1021 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Zadluženost běžných občanů představuje pro čtyři pětiny dotázaných závažný problém (viz graf 3), pro přibližně třetinu lidí (32 %) je to dokonce problém velmi závažný, podle další téměř poloviny Čechů (48 %) jde o problém závažný. Dohromady 15 % dotázaných v zadluženosti občanů nespatřuje problém, 5 % neví. Z grafu je zřejmé, že po dobu realizace srovnatelných měření od roku 2010 lidé vyjadřují velmi podobný názor, pokud jde o součet podílu odpovědí velmi závažný a závažný problém. Jinak za poslední rok se výrazně zvýšil podíl respondentů hodnotících zadlužení běžných občanů jako velmi závažný problém. Vlastně došlo k návratu na procentní hodnotu zjištěnou v předminulém roce, takže se nepotvrdil sestupný trend zjištěný v roce 2014.

Míra závažnosti zadlužení občanů není statisticky významně ovlivněna ani věkem, ani vzděláním. Jediná významná vazba byla opět zjištěna u znaku špatná/dobrá životní úroveň („velmi závažný problém pro 44 % dotázaných se špatnou životní úrovní, oproti 28 % mezi dotázanými s dobrou životní úrovní“).

Závažnost zadlužení občanů je podle očekávání statisticky významně zkorelována s mírou zadlužení – korelační koeficient 0,59.

³ Znění otázky: „Je podle Vás míra současného zadlužení běžných občanů České republiky problémem?“ Varianty odpovědi: je velmi závažným problémem, je závažným problémem, je málo závažným problémem, vůbec není problémem.

Graf 4: Závažnost problému zadlužení ČR jako státu⁴

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 12. – 19. 1. 2015, 1021 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazuje graf 4, míra zadlužení ČR jako státu je, na rozdíl od minulého roku, jako problém vnímána méně ostře, než míra zadlužení občanů (shoda v kategorii „velmi závažný problém“, o 5 procentních bodů nižší zastoupení těch, kteří odpověděli „závažný problém“). Jako „velmi závažný problém“ stále vnímá zadluženost státu třetina dotázaných (33 %), pro 43 % jde o problém závažný, v 16 % lidí zadluženost státu nevyvolává obavy a zbylých 8 % uvedlo, že „neví“.

Zadluženost státu jako velmi závažný problém je sice častěji hodnocena lidmi se středním vzděláním bez maturity, lidmi staršími 60 let, těmi, kteří deklarují, že jejich životní úroveň je špatná, a voliči z levé části politického spektra, ale síla vztahu je na hranici statistické významnosti. Podobně pak naopak lidé s vysokoškolským vzděláním a voliči pravice se častěji kloní k mírnější variantě a problém častěji označují za „závažný“. Celkově je možno říci, že závažnost zadlužení státu (velmi vážný a závažný problém) je podobně hodnocena napříč politickým i socioekonomickým spektrem dotázané populace.

Závažnost zadlužení státu je podle očekávání statisticky významně zkorelována s mírou zadlužení – korelační koeficient 0,62.

⁴ Znění otázky: „A je podle Vás míra současného zadlužení České republiky problémem?“ Varianty odpovědi: je velmi závažným problémem, je závažným problémem, je málo závažným problémem, vůbec není problémem.